

מדת בדת

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ מרת רחל לאה בת ר'
אברהם מרדכי הכהן ע"ה
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 378 חוה"מ סוכות תש"פ

תמיד לא-לג מידות פרק א-ה

שנים ליום כנגד היום, וכן שנו בברייתא שנים ליום כנגד היום ואין לומר שזה הולך על חובת היום שהרי כבר נאמר את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים וזה הולך לחובה א"כ משנים ליום לומדים שהם נשחטים כנגד היום, ולכן של שחר נשחט בקרן צפון מערב על טבעת שניה ושל בין הערביים בקרן צפונית מזרחית על טבעת שניה.

אלכסנדר מוקדון שאל עשר שאלות את זקני הנגב:

דף לב שאלה א' האם מהשמים לארץ רחוק יותר או ממזרח למערב רחוק יותר אמרו לו שממזרח למערב רחוק יותר והראיה לכך היא שכשהחמה במערב כולם יכולים להסתכל בה ואילו כשהיא באמצע היום לא יכולים להסתכל בה, וחכמים אומרים ששניהם שווים כמו שכתוב כגבוה שמים מעל הארץ ואח"כ כתוב כרחוק מזרח ממערב ואם אחד מהם רחוק יותר מדוע לא כתבו את שני הדברים בפסוק אחד, ומה שלא יכולים להסתכל בחמה כשהיא באמצע הרקיע זה בגלל שהיא עומדת בגלוי ואין דבר שמכסה אותה.

שאלה ב' האם השמים נבראו תחלה או הארץ נבראה תחלה, אמרו לו שהשמים נבראו תחילה שנאמר בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, **שאלה ג'** האם האור נברא תחלה או החושך נברא תחלה אמרו לו אין פתרון לדבר זה, והם לא הביאו לו ראיה מהפסוק והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך ואח"כ נאמר יהי אור כי הם לא רצו שהוא ימשיך לשאול מה למעלה ומה למטה מה לפניו ומה לאחור, ומה שענו לו על השמים והארץ כי הם חשבו שהוא שואל שאלות באקראי אך כשראו שהוא שאל שוב הם לא ענו לו כדי שלא יבא לשאול מה למעלה ומה למטה ומה לפניו ומה לאחור.

שאלה ד' מי נקרא חכם, אמרו לו מי שרואה את הנולד, **שאלה ה'** מי נקרא גבור, אמרו לו שגבור הוא הכובש את יצרו, **שאלה ו'** מי נקרא עשיר אמרו לו שעשיר הוא השמח בחלקו, **שאלה ז'** מה יעשה איש כדי שיחיה, אמרו לו ימית עצמו **שאלה ח'** מה יעשה איש וימות אמרו לו יחיה עצמו, **שאלה ט'** מה יעשה אדם כדי שיתקבל על הבריות אמרו לו שישנא מלכות ושלטון, אמר להם עצתי טובה משלכם שיאהב מלכות ושלטון ויעשה טובות עם בני אדם, **שאלה י'** האם עדיף לדור בים או ביבשה, אמרו לו ביבשה שהרי אין דעתם של יורדי הים מיושבת עד שיגיעו ליבשה, שאל אותם שאלה נוספת מי מכם חכם יותר אמרו לו כולנו שווים בחכמה שהרי כל מה ששאלת פתרנו לך יחדיו, שאל אותם מדוע אתם עומדים לנגדנו ואינכם מתערבים בנו שאנו שולטים עליכם אמרו לו שהשטן מנצח, אמר להם אני יכול להרגכם בגזרת מלכות אמרו לו שהשטן ביד המלך ולא נאה לו לכזב, מיד הליבשם לבוש ארגמן ושם רביד זהב על צוארם, אמר להם רוצה אני ללכת למדינת אפריקה אמרו לו אינך יכול ללכת לשם שלא ניתן לעבור את הרי החושך, אמר להם איני יכול ללכת כי החלטתי ללכת אך אני מבקש מכם עצה להצליח בכך, אמרו לו שיביא חמורים לובים שיודעים ללכת בחושך ויביא חבלים ויקשור מצד אחד כדי שיוכל לאחוז בהם ולחזור עמם, וכך עשה והוא הגיע למחוז שכולן נשים וביקש לעשות עמהם מלחמה והן שלחו לו אם תנצחנו יאמרו נשים נצחת ואם ננצח אותך יאמרו עליך מלך שהרגוהו נשים, אמר להם הביאו לי לחם והן הביאו לו לחם מזהב על שולחן מזהב, **עמוד ב** אמר להם וכי אוכלים לחם של זהב אמרו לו אם רצית לחם מדוע הגעת לכאן וכי לא היה לך במקומך, וכשחזר כתב על שער העיר אני אלכסנדר מוקדון הייתי שוטה עד שהגעתי למדינת אפריקה של נשים ולמדתי מהן עצה, וכשחזר הוא ישב על מעין אחד והיה עמו לחם ודגים מלוחים

דף לא אינו שובר את הרגל בהפשטת התמיד אלא מנקבו בתוך הברך ותולהו באונקליות והפשיטו וירד, וכשהגיע לבית החזה הוא חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו וחתך את הכרעיים ונתנם למי שזכה בהן וכשגמר את ההפשט קרע את הלב והוציא את דמו וחתך את הידים ונתנן למי שזכה בהן ועלה לרגל הימנית וחתכה ונתנה למי שזכה בה עם שני הביצים עמה, וקרעו ונמצא כולו גלוי לפניו, ונטל את הפדר ונתנו על בית שחיטת הראש מלמעלה ונטל את הקרביים ונתנן למי שזכה בהן להדיחם ואת הכרס מדיח בבית המדיחים ומדיח אותה כל צרכה, ואת הקרביים מדיח לפחות ג' פעמים על השולחנות של שיש שבין העמודים, ונטל סכין והפריש את הריאה מהכבד ואת אצבע הכבד מהכבד ולא הזיז אותה ממקומה וניקב את החזה ונתנו למי שזכה בו ועלה לדופן הימנית וחתך וירד עד השדרה ולא נגע בשדרה עד שהגיע לבין ב' הצלעות הדקות וחתכה ונתנה למי שזכה בה והכבד תלויה בה, ובא לגרה והשאיר עמה שתי צלעות מכאן ושתי צלעות מכאן וחתכה ונתנה למי שזכה בה והקנה הלב והריאה תלויים בה, ובא לדופן השמאלית והשאיר בה שתי צלעות דקות מלעלה ושתי צלעות דקות מלמטה וכך השאיר בחברתה, סה"כ בדופן ימין ושמאל שתיים שתיים צלעות מלמעלה ושתיים שתיים מלמטה, וחתכה ונתנה למי שזכה בה והשדרה עמה והטחול תלוי בה והיא היתה גדולה אך של ימין נקראת גדולה שהכבד תלויה בה, ובא לעוקץ וחתכו ונתנו למי שזכה בו האליה ואצבע הכבד ושתי הכליות עמו ונטל את רגל שמאל וחתכה ונתנה למי שזכה בה ונמצאו כולם עומדים בשורה והאברים בידם, **עמוד ב** הראשון אוחז בראש וברגל הראש בימינו וחוטמו כלפי זרועו קרניו בין אצבעותיו ובית שחיטתו מלמעלה והפדר נתון עליה, הרגל של ימין בשמאלו ובית עורן כלפי חוץ, הכהן השני בשתי ידים של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו ובית עורה לחוץ, השלישי בעוקץ וברגל העוקץ בימינו והאליה מדולדלת בין אצבעותיו ועמה אצבע הכבד ושתי הכליות והרגל של שמאל בשמאלו ובית עורה לחוץ, הרביעי אוחז בחזה ובגרה החזה בימינו והגרה בשמאלו וצלעותיו בין שתי אצבעותיו, החמישי בשתי דפנות של ימין בימינו ושל שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ, השישי בקרביים הנתונים בבין וכרעיים על גביו מלמעלה, והשביעי בסולת והשמיני בחביתין התשיעי ביין והלכו ונתנום מחצי הכבש ולמטה במערבו ומלחום וירדו ללשכת הגזית לקרוא את שמעו. **גמרא** עקרו את התמיד עקידת יד ורגל כעקידת יצחק.

נחלקו רב הונא ורב חסדא מדוע לא כפתו את הטלה האם זה מטעם בזיון קדשים או משום חוקות העמים, והנ"מ ביניהם היא באופן שכפתו בשיראים או בעלה של זהב, שאין בכך בזיון אך יש בכך משום חוקות העמים.

שנינו במידות שהיו י"ג שולחנות במקדש שמונה מהם של שיש בבית המטבחים שעליהם הדיחו את הקרביים ושנים במערבו של הכבש אחד של שיש ואחד של כסף על של שיש נתנו את האברים ועל של כסף נתנו כלי שרת ובאולם שנים מבפנים על פתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נתנו את לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב נתנו ביציאתו שמעלים בקודש ולא מורידים, ועוד שולחן של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד, ויש להקשות הרי אין עניות במקום עשירות וא"כ מדוע לא עשו הכל של כסף או זהב, ורב חיינא ביאר בשם רב אסי ור' אסי אמר בשם רב שמואל בר יצחק ששולחן של כסף מרתיח ולכן עדיף לא להניח עליו את חלקי הבשר.

רב חסדא אומר מהיכן לומדים שתמיד של שחר נשחט בקרן צפונית מערבית ושל בין הערביים בקרן צפונית מזרחית שכתוב

הממונה הקטר, ואם הוא כה"ג הממונה אומר לו אישי כהן גדול הקטר והעם פרושו והוא הקטר ויצא.

פרק בזמן שכהן גדול

משנה א. כשהכה"ג נכנס להשתחוות ואחזים בו שלושה אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באבנים טובות וכששמע הממונה את קול רגליו של הכה"ג שיוצא הוא מגביה לו את הפרוכת והוא נכנס והשתחוה ויצא, ואח"כ נכנסו הכהנים והשתחוו ויצאו.

משנה ב. באו ועמדו על מעלות האולם, והראשונים עומדים לדרום אחיהם הכהנים ובידם חמשה כלים הטני ביד אחד והכוז ביד אחד והמתנה ביד אחד והבזך ביד אחד והכף ביד אחד, והם ברכו את העם ברכה אחת, במדינה אומרים אותה ג' ברכות ובמקדש ברכה אחת במקדש אומרים את השם בכתבו וכינויו ובמדינה רק בכינויו, במדינה הכהנים נושאים את ידיהם כנגד כתפיהם ובמקדש על גבי ראשיהם מלבד כה"ג שאינו מגביה את ידיו למעלה מהציץ, ור' יהודה סובר שכה"ג יכול להגביה את ידיו בברכה למעלה מהציץ שכתוב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם.

משנה ג. כשהכה"ג רוצה להקטיר הוא עולה בכבש והסגן הולך בימינו והעלהו הראשון מושיט לו את הראש והרגל והוא סומך עליהם וזורקם והשני מושיט לראשון שתי ידיים והוא נתנם לכה"ג והוא סמך עליהם וזורקם ונשמט השני, וכך הושיטו לו את שאר האברים והכה"ג סומך עליהם וזורקם ואם הוא רוצה הוא יסמוך ואחרים יזרקו, וכשהוא בא להקיף את המזבח הוא מתחיל מקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית ונתנו לו יין לנסך והסגן עומד על הקרן והסודרים בידו ושני כהנים עומדים על שולחן החלבים ובידם שתי חצוצרות ואם תקעו והריעו ותקעו ועמדו אצל בן ארזא אחד בימינו ואחד בשמאלו וכשהוא שוחה לנסך הסגן מניף בסודרים ובן ארזא הקיש בצלצל ואז דברו הלויים בשיר וכשהם מגיעים לפרק הם תקעו והעם השתחוה על כל פרק יש תקיעה ועל כל תקיעה השתחוה וזהו סדר התמיד לעבודת בית אלוקינו שיבנה במהרה בימינו אמן.

משנה ד. השיר שהלויים אומרים בביהמ"ק, ביום ראשון אמרו לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, בשני אומרים גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלוקינו הר קדשו, ביום שלישי אומרים אלוקים ניצב בעדת קל בקרב אלוקים ישפוט, ביום רביעי אומרים קל נקמות ה' קל נקמות הופיע, ביום חמישי אומרים הרנינו לאלוקים עוזינו הריעו לאלוקי יעקב, ביום שישי אומרים ה' מלך גאות לבש לבש, בשבת אומרים מזמור שיר ליום בשבת לעתיד לבא ליום שכולו שבת ומנוחה לעולמי עולמים.

ת.ו.ש.ל.ב.ע

מסכת מידות

פרק בשלושה מקומות

דף ד

משנה א. הכהנים שומרים בג' מקומות במקדש: בבית אבטינס בבית הניצוץ ובבית המוקד, הלויים שומרים בכ"א מקומות: חמשה על ה' שערי הר הבית וד' על ד' פינותיו וחמשה על ה' שערי עזרה וארבעה על ד' פינותיה מבחוץ, ואחד בלשכת הקרבן ואחד בלשכת הפרוכת ואחד מאחורי בית הכפורת.

משנה ב. הממונה על הר הבית חיזר על כל המשמרות ואבוקות דולקים לפניו וכל משמר שאינו עומד הוא אומר לו שלום עליך ואם ניכר שהוא ישן הוא חובט אותו במקלו ויש לו רשות לשרוף את כסותו ואומרים מה הקול הזה, הוא של בן לוי שלקה ונשרפו בגדיו כי ישן עלמשמרו ור"א בן יעקב אמר שפעם מצאו את אחי אמו ישן ושרפו את כסותו.

משנה ג. להר הבית היו חמשה שערים בדרום שערי חולדה ששמשו לכניסה ויציאה, שערי קיפונוס במערב ששמשו לכניסה ויציאה, שער טדי בצפון לא שימש כלום בשער המזרחי היה עליו צורת שושן הבירה וממנו הכהן השורף את הפרה וכל מסעדיה יוצאין להר המשחה.

וכשרחצו אותם נפל בהם ריח גן עדן והוא אמר א"כ מעין זה מגיע מגן עדן, יש אומרים שהוא רחץ בפניו מהמים, ויש אומרים שהוא הלך עד מקום נביעת המעין עד שהגיע לפתח גן עדן והוא ביקש שיפתחו לו את השער ואמרו לו זה השער לה' צדיקים יבואו בו, אמר להם אני מלך ואני חשוב הביאו לי משהו ונתנו לו גולגולת אחת והוא שקל אותה והוא הניח במשקל את כל כספו וזהבו שהיה עמו ולא הגיעו למשקלה והוא אמר לחכמים מהו דבר זה אמרו לו שזה גולגולת של עין בשר ודם שאינה שבעה, אמר להם מנין לכם שכך הוא והם לקחו מעט עפר וכסוה ומיד היא שקלה במשקלה שכתוב שאול ואבדון לא תשבענה.

שנו אצל אליהו שהגיהנם הוא למעלה מהרקיע ויש אומרים שהוא מעבר להרי החושך ואצל ר' חייא שנו שהעוסק בתורה בלילה השכינה כנגדו שכתוב קומי וני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נוכח פני ה'.

ר"א בן עזריה אומר שתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך.

פרק אמר להם הממונה

משנה א. הממונה אמר לכהנים לברך ברכה אחת והם ברכו, והם קראו עשרת הדברות שמע והיה אם שמוע ויאמר, וברכו את העם ג' ברכות אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים ובשבת מוסיפים ברכה אחת כנגד משמר היוצא.

משנה ב. אמר הממונה מי שעדיין לא הקטיר קטורת יבא להפיס לקטורת וזכה מי זכה ואמר להם חדשים עם ישנים בואו להפיס מי יעלה אברים מהכבש למזבח ור"א בן יעקב אומר שמי שהעלה את האברים לכבש הוא מעלה אותם למזבח.

משנה ג. מסרו את הכהנים לחזנים והם הפשיטום מבגדיהם ולא השאירו עליהם אלא מכנסים בלבד והיו חלונות שכתוב עליהם את תשמיש הכלים.

משנה ד. מי שזכה בקטורת נטל את הכף שהוא דומה לתרקב גדול שלוהב שמחזיקה ג' קבים והבזך בתוכו, דף לג מלא וגדוש קטורת והיה לו כיסוי ומעליו כמין חתיכת בגד.

משנה ה. מי שזכה במחתה פינה את הגחלים לצד אחד וחתה מהמאכלות הפנימיות וירד ועירה אותם לתוך של זהב והתפזר ממנו כקב גחלים וכבדו אותם לאמה, ובשבת כפה עליהם פסכתו והוא כלי גדול שמחזיק לתך חצי כור והיו בה שתי שרשראות אחת שמשך בה ויורד ואחת שאחז בה מלמעלה כדי שלא תתגלגל, והיא שמשה לשלש דברים שכפוח על גחלים או שרץ בשבת והורידו בה את הדשן מהמזבח.

משנה ו. הגיעו בין האולם למזבח ואחד נטל את המגרפה וזרקה בין האולם למזבח ואדם לא שמע את קול חבריו בירושלים מקול המגרפה, והיא שמשה לשלש דברים: שכהן ששמע את קולה ידע שאחיו הכהנים נכנסים להשתחוות והוא רץ ובא, ובן לוי ששמע את קולה ידע שאחיו הלויים נכנסים לדבר בשיר והוא רץ ובא, וראש המעמד העמיד את הטמאים בשער המזרח.

פרק החלו עולים

משנה א. החלו הכהנים לעלות במעלות האולם מי שזכה בדישון מזבח הפנימי והמנורה היו מקדימים לפניהם, מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא את שתי נרות המערביים דולקים ודישן את המזרחי והניח את המערבי דולק שממנו היה מדליק את המנורה בבין הערביים ואם מצאו שכתב מדשנו ומדליקו ממזבח העולה ונטל את הכוז מהמעלה השניה והשתחוה ויצא.

משנה ב. מי שזכה במחתה צובר את הגחלים על המזבח ומרדד אותם בשולי המחתה והשתחוה ויצא.

משנה ג. מי זכה בקטורת נטל את הבזך מתוך הכף ונתנו לאוהבו או לקרובו ואם התפזר ממנו לתוכו נותן לו בחפניו, ומלמדים אותו שיזהר שלא יתחיל מהצד של פניו שמא יכווה, והתחיל לרדד את הגחלים ויצא ולא הקטיר המקטיר עד שיאמר לו

משנה ד לעזרה היו שבעה שערים ג' בצפון וג' בדרום ואחד במזרח, שער הדלק והשני לו שער הקרבן והשלישי לו שער המים, ובמזרח שער ניקנור והיו לו שתי לשכות אחת מימינו ואחד לשמאלו אחת לשכת פנחס המלביש ואחת לשכת עושי חביתין.

משנה ה. בצפון שער הניצוץ והיה עליו כאכסדרה עם עליה בנויה על גביו והכהנים שמרו למעלה והלויים למטה והיה לו פתח לחיל והשני לו שער הקרבן והשלישי לו בית המוקד.

משנה ו. היו ד' לשכות בבית המוקד כמו קיטונות שפתוחות לטרקלין שתיים היו בקודש ושתיים בחול, וביניהן יש ראשי פספסין להבדיל בין קודש לחול, ולשכה מערבית דרומית היתה לשכת הקרבן בדרום מזרח לשכת לחם הפנים ובלשכה צפונית מזרחית גנזו בית חשמונאי את אבני המזבח ששקצו מלכי יון, ולשכה צפונית מערבית ידרו לבית הטבילה.

עמוד ב משנה ז. לבית המוקד היו שני שערים שער אחד פתוח לחול ואחד פתוח לעזרה ואמר ר' יהודה שבשער הפתוח לעזרה היה פשפש קטן שנכנסו בו לבלוש את העזרה.

משנה ח. בית המוקד היה כיפה ובית גדול שמוקף רובדים של אבן וזקני בית אב ישנו שם ובידיהם מפתחות העזרה ופרחי הכהונה ישנו איש על כסתו בארץ.

משנה ט. היה שם מקום אמה על אמה שקבועה בה טבלה של שיש והיתה בה שלשלת שהמפתחות תלויות בה וכשהגיע זמן הניעילה הגביהו את הטבלה בטבעת ונטל את המפתחות מהשלשלת והכהן נעל מבפנים ובן לוי ישן בחוץ וכשגמר לנעול הוא החזיר את המפתח לשלשלת ואת הטבלה למקומה ונתן כסותו וישן לו ואם אירע לאחד מהם קרי הוא נכנס למסיבה שהלכה תחת הבירה ודלקו נרות מכאן ומכאן והוא הגיע לבית הטבילה, ור"א בן יעקב אומר שהוא הלך במסיבה שתחת החיל ויצא והלך לו בשער טדי.

פרק הר הבית

משנה א. הר הבית היה ה' מאות על ה' מאות אמה רובה בנוי בדרום ההר, שני לו מהמזרח ושלישי לו מהצפון ורביעי לו מהמערב, במקום שהיתה שם רוב מדתו שם היה רוב תשמישו.

משנה ב כל מי שנכנס להר הבית נכנס דרך ימין והקיף ויצא דרך שמאל חוץ ממי שקרה לו מקרה שהוא מקיף לשמאל ואומרים לו מה לך מקיף לשמאל והוא אומר אני אבל ואומרים לו השוכן בבית הזה ינחמד, ואם הוא אומר מנודה אני לר"מ אומרים לו השוכן בבית הזה יתן בלבם ויקרבוך, ואמר ר' יוסי שזה נראה כאילו מי שנדהו עבר את הדין אלא אומרים לו השוכן בבית הזה יתן בלבך שתשמע לדברי חבריך ויקרבוך.

דף לה משנה ג. לפני מחומת הר הבית היה הסורג שהוא גבוה י' טפחים והיו בו י"ג פרצות שפרצו בו מלכי יוון וגדרו אותם ותקנו כנגדם י"ג השתחוואות, לפני מהסורג היה החיל עשר אמות והיו שם י"ב מעלות גובה המעלה חצי אמה ורחבה חצי אמה חוץ ממעלות האולם שרחבם אמה, כל הפתחים במקדש היו של כ' אמה מלבד שער האולם שהיה מ' אמה לכל השערים היה משקוף חוץ משער טדי שהיו שם שתי אבנים מוטות זו על זו כל השערים השתנו להיות של זה מלבד שער ניקנור שנעשה בו נס ויש אומרים שהנחושת של שערי ניקנור היתה מוצהבת.

משנה ד. כל הכתלים שהיו במקדש היו גבוהים חוץ מכותל המזרחי שהיה נמוך שהכהן השורף את הפרה עמד בראש הר המשחה והיה מכוון ורואה את פתח ההיכל בשעת הזאת הדם.

משנה ה. אורך עזרת נשים היה קל"ה אמה ורחבו קל"ה אמה והיו בו ד' לשכות שכל אחת מהן היתה מ' אמה על מ' אמה והיתה אחת בכל מקצוע, והלשכות לא היו מקורות וכך הם עתידים להיות כמו שכתוב ויציאני אל החצר החיצונה ויעבירני אל ארבע מקצועי החצר והנה חצר במקצוע החצר ובארבע מקצועות החצר חצירות קטורות וקטורות היינו שאינן מקורות, ולשכה דרומית מזרחית היתה לשכת הנזירים ששמשה את הנזירים לבשל שם את שלמיהם ושם גילחו את שערם ונתנו אותו

תחת הדוד, לשכה מזרחית צפונית היתה לשכת העצים ששם כהנים בעלי מומים התליעו את העצים שעץ שנמצאה בו תולעת פסול מהמזבח, לשכה צפונית מערבית היתה לשכת המצורעים ולשכה מערבית דרומית אמר ר"א בן יעקב שכחתי מה היתה משמשת ואבא שאול אומר ששם נתנו מים ושמן והיא נקראה לשכת בית שמניא, ובתחילה היתה עזרת נשים חלקה ואח"כ הקיפוה גזוטרטא שמשם ראו הנשים מלמעלה והאנשים מלמטה כדי שלא יהיו מעורבבים, ומשם עלו ט"ו מעלות לעזרת ישראל כנגד ט"ו שיר המעלות שבתהילים ועליהם הלויים עמדו בשיר ומעלות אלו לא היו מרובעות אלא מוקפות כחצי גורן עגולה.

עמוד ב משנה ו. היו לשכות תחת עזרת ישראל שהיו פתוחות לעזרת נשים ששם נתנו הלויים את כנורותיהם ונבליהם והמצלתיים וכל כלי שיר, אורך עזרת ישראל היתה קל"ה אמה ברוחב י"א אמה, וכן אורך עזרת כהנים קל"ה אמה ברוחב י"א וראשי פספסים הבדילו בין עזרת ישראל לעזרת כהנים ור"א בן יעקב אומר שהיתה מעלה גבוהה אמה ועליה היה נתון הדוכן והיו בה ג' מעלות של חצי חצי אמה ונמצאה עזרה כהנים גבוהה מעזרת ישראל שנים וחצי אמות, אורך כל העזרה קפ"ז אמות ורחבה קל"ה אמה, והיו שם י"ג השתחוואות, לאבא יוסי בן חנן הן כנגד י"ג שערים, הדרומיים החל מהמערב: שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים, ונקרא שמו שער המים שממנו הכניסו צלוחית מים של ניסוך המים בחג, ור"א בן יעקב אומר שבו המים מפכים ולעתיד לבא יצאו המים מתחת מפתח הבית, ולעומתם היו השערים בצפון החל מהמערב: שער יכניה שער הקרבן שער הנשים שער השיר, ונקרא שמו שער יכניה שממנו יצא יכניה לגלותו, השערים במזרח: שער ניקנור שבו יש בנוסף שני פשפשים אחד מימינו ואחד משמאלו ועוד שני שערים במערב שלא היה להם שם.

פרק המזבח

משנה א. המזבח היה ל"ב על ל"ב אמה עלה אמה וכנס אמה וזה היה היסוד ומשם רחבו ל' על ל', עלה ה' אמות וכנס אמה וזה היה הסוכב ושם רחבו כ"ח על כ"ח אמה, ומקום הקרנות אמה על אמה בד' צדדים נמצא לפני מהקרנות כ"ו על כ"ו אמה, מקום הילוך רגלי הכהנים אמה מכל צד נשאר כ"ד על כ"ד אמה למקום המערכה, ר' יוסי אומר שמתחילה אורך ורוחב המזבח היה כ"ח על כ"ח ועלה וכנס עד שנשאר למקום המערכה כ' על כ' אמה, וכשעלו בני הגולה בבית שני הוסיפו עליו ד' אמות מהצפון וד' אמות מהמערב כמו גאם, כמו שכתוב והאריאל י"ב באורך בשתי עשרה רוחב רבוע ואין לומר שהוא היה רק י"ב על י"ב שהרי נאמר אל ארבעת רבעיו א"כ מהאמצע מדדו י"ב אמה לכל צד נמצא שאורך ורוחב המערכה כ"ד אמה, חוט של סקרא חגר את המזבח באמצעו להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים, היסוד הלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב ואכל בדרום אמה ובמזרח אמה.

דף לו משנה ב. בקרן מערבית דרומית היו שני נקבים כמו שני חוטמים דקים שהדמים הניתנים על יסוד מערבי ויסוד דרומי ירדו בהם והתערבו באמה ויצאו לנחל קדרון.

משנה ג. למטה ברצפה באותה הקרן היה שם מקום אמה על אמה ובה היתה טבלא של שיש שטבעת קבועה בה ובה ירדו לשית לנקותו, לדרום המזבח היה הכבש שארכו ל"ב אמה ורחבו ט"ז אמה והיתה לו כארובה במערב ששם נתנו את פסולי חטאת העוף.

משנה ד. בין אבני הכבש ובין אבני המזבח נעשו מבקעת בית כרם וחפרו למטה מקרקע בתולה והביאו משם אבנים שלמות שלא הונף עליהם ברזל שהברזל פוסל בנגיעה ופגימה לכל דבר, ואם נפגמה אחת מהם היא פסולה וכולם כשרות ומלבנים אותם פעמיים בשנה אחת בפסח ואחת בחג, ואת ההיכל מלבנים פעם אחת בפסח ורבי אומר שבכל ערב שבת מלבנים אותם במפה מפני הדמים ולא סידו בכפיס של ברזל שמא יגע ויפסול

שהמזבח נברא להאריך את ימיו של אדם והברזל מקצר ימיו של אדם ולא בדין שיונף המקצר על המאריך.

משנה ה. לצפון המזבח היו ו' סדרים של טבעות שבכל סדר ד' טבעות ויש אומרים ד' סדרים של ו' על ו' שעליהם שחטו את הקדשים, בית המטבחים היה לצפון של המזבח ועליו היו ח' עמודים ננסים וקורות ארזים עליהם והיו קבועים בהם אונקליות של ברזל והיו ג' סדרים לכל אחד ואחד שבהם תלו והפשיטו על השולחנות של שיש שבין העמודים.

משנה ו. הכיור היה בין האולם למזבח והיה משוך כלפי הדרום בין האולם למזבח היה כ"ב אמה והיו שם י"ב מעלות שכל מעלה חצי אמה ברוחב אמה ועוד רובד של ג' אמה ואמה ועוד רובד ג' והעליונה אמה אמה ורובד ד' ולר' יהודה העליונה היתה אמה ורובד ה' אמות.

משנה ז. גובה פתח האולם כ' אמה ורחבו מ' אמה והיו ה' אמלתראות של מילה על גביו והתחתונה עודפת אמה על הפתח אמה מזה ואמה מזה, וזו שמעליה עודפת עליה אמה מזה ואמה מזה והעליונה היה רחבה ל' אמה, והיה נדבך אבנים בין כל אחת ואחת.

משנה ח. כלונסאות של אבן היו קבועים מכותל ההיכל לכותל האולם כדי שלא יבעט והיו שרשראות של זהב בתקרת האולם שבהם עלו פרחי כהונה וראו את העטרות כמו שכתוב והעטרות תהיה לחלם ולטוביה ולידעיה ולחן בן צפניה לזכרון בהיכל ה' וגפן של זהב היתה מודלית על גבי כלונסאות על פתחו של ההיכל וכל מי שהתנדב עלה או גרגיר או אשכול הביא ותלה בה, ור"א בן ר' צדוק אמר שנמנו עליה ג' מאות כהנים לפנותה.

עמוד ב פרק פתחו של היכל

משנה א. גובה פתח ההיכל כ' אמה ורחבו עשר והיו לו ד' דלתות ב' מבפנים וב' בחוץ שכתוב ושתים דלתות להיכל ולקודש, החיצונות נפתחות לתוך הפתח לכסות את עביו של הכותל והפנימיות נפתחות לתוך הבית לכסות אחרי הדלתות שטחו את כל הבית בזהב מלבד אחרי הדלתות, ור' יהודה אומר שהדלתות היו נתונות בתוך הפתח והדלתות היו כמו איצטרמיטא משתי חלקים והן נקפלו לאחוריהם ב' אמות ומחצה מכאן וב' אמות ומחצה מכאן וחצי אמה ומזוזה מכאן וחצי אמה ומזוזה מכאן שכתוב ושתים דלתות לדלתות שתיים מוסבות דלתות שתיים לדלת אחת ושתי דלתות לאחרת.

משנה ב. לשער הגדול היו שני פשפשים אחד בצפון ואחד בדרום בדרום לא נכנס אדם מעולם, ועליו מפורש ביחזקאל ויאמר אלי ה' השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש לא יבא בו כי ה' אלוקי ישראל בא בו והיה סגור. נטל את המפתח ופתח את הפשפש וממנו נכנס לתא ומהתא להיכל, ור' יהודה אומר שהפתח הלך בעוביו של הכותל עד שנמצא עומד בין השערים ופתח את החצונות מבפנים ואת הפנימיות מבחוץ.

דף לז משנה ג. היו ל"ח תאים ט"ו בצפון וט"ו בדרום וח' במערב בצפון ובדרום ה' על ה' וה' עליהם ובמערב ג' על ג' ועוד שנים עליהם ולכל אחד היו ג' פתחים אחד לתא מהימין ואחד לתא מהשמאל ואחד לתא ששל גביו ואחד למסיבה ואחד לפשפש ואחד להיכל.

משנה ד. שורת התאים למטה חמשה ועם עוביו ששה והאמצעית ששה ועם עוביה שבעה והעליונה שבע שכתוב היציע התחתונה חמש באמה רחבה והתיכונה שש באמה רחבה והשלישית שבע באמה רחבה.

משנה ה. היתה עולה מסיבה מקרן מזרחית צפונית לקרן צפונית מערבית שבה עלו לגגות התאים והיה עולה במסבה ופניו למערב והלך על פני כל הצפון עד שהגיע למערב ובמערב הפך פניו לדרום והלך כלפי מערב עד שהגיע לדרום, ושם היו פניו למזרח והלך בדרום עד שהגיע לפתח העלייה שהיה פתוח כלפי הדרום והיו בפתח העלייה שני כלונסאות של ארז שבהם עלו לגג העלייה ובראשם היו פספסים להבדיל בעליה בין הקודש לקודש

הקדשים, והיו לולים פתוחים בעלייה לקדש הקדשים שבהם שלשלו את האומנים בתיבות כדי שלא יזונו עיניהם מקדש הקדשים.

משנה ו. ההיכל היה מאה על מאה אמה בגובה מאה מתוכם היה בנין אטום מהקרקע ו' אמות וגובהו מ' אמה ועוד אמה כיור ואמתים בית דילפה שהדלף מתאסף שם, ואמה תקרה ואמה מעזיבה וג' אמות מעקה ואמה כלה עורב ור' יהודה אומר שכלה עורב אינו מתוך המדה אלא המעקה היה ד' אמות.

משנה ז. ממזרח למערב היה ק' אמה, מתוכם כותל האולם ה' אמות והאולם י"א, כותל ההיכל ו' ותוכו מ' אמה ואמה טרקסין וכ' אמה בית קודש הקדשים כותל ההיכל שש והתא שש וכותל התא חמש, מהצפון לדרום ע' אמה מתוכם כותל המסיבה חמש והמסבה שלש כותל התא חמש והתא שש כותל ההיכל שש ותוכו כ' אמה וכותל נוסף של ההיכל שש והתא שש וכותל התא חמש ובית הורדת המים ג' אמות והכותל חמש אמות. האולם עודף על ההיכל ט"ו אמה מהצפון וט"ו אמה מהדרום והמקום העודף נקרא בית החליפות ששם גזזו את הסכנינים, ההיכל צר מאחוריו ורחב מלפניו והוא דומה לארי כמו שכתוב אוי אריאל אריאל קרית חנה דוד, כמו שארי צר מאחוריו ורחב מלפניו כך ההיכל.

עמוד ב פרק כל העזרה

משנה א. אורך העזרה קפ"ז ברוחב קל"ה, מהמזרח למערב קפ"ז, מתוכם מקום דריסת רגלי ישראל י"א אמה ודריסת רגלי הכהנים י"א אמה, המזבח ל"ב אמה בין האולם למזבח כ"ב אמה, והחיל ק' אמה וי"א אמה אחורי בית הכפורת.

משנה ב. מהצפון לדרום קל"ה אמה מתוכם הכבש והמזבח ס"ב אמות מהמזבח לטבעות ח' אמות מקום הטבעות כ"ד אמה מהטבעות לשולחנות ד' מהשולחנות לננסים ד', מהננסים לכותל העזרה ח' אמה ומה שנשאר הוא בין הכבש לכותל ומקום הננסים.

משנה ג. בעזרה היו ו' לשכות ג' בצפון וג' בדרום בצפון לשכת המלח לשכת הפרוה ולשכת המדיחים, בלשכת המלח נתנו מלח לקרבן בלשכת הפרוה מלחו עורות קדשים ועל גגה היה בית טבילת כה"ג ביוה"כ, בלשכת המדיחים הדיחו את קרבי הקדשים ומשם עלתה מסיבה לגג בית הפרוה.

משנה ד. בדרום היו לשכת העץ ולשכת הגולה ולשכת הגזית, ור"א בן יעקב אמר שהוא שכח למה שמושה לשכת העץ, ואבא שאול אומר שלשכת כה"ג היתה אחורי שתייהן וגג שלשתן שוה, בלשכת הגולה היה קבוע בור שנתון עליו גלגל ומשם ספקו מים לעזרה, בלשכת הגזית ישבה הסנהדרין גדולה של ישראל שדנה את הכהנים וכהן שנמצא בו פסול מתעטף שחורים ויוצא והולך לו ושלא נמצא בו פסול לובש ומתעטף לבנים ונכנס ומשמש עם אחיו הכהנים והיו עושים יו"ט שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן והיו אומרים ברוך המקום שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן וברוך הוא שבחר באהרן ובבניו לעמוד לשרת לפני ה' בבית קדשי הקדשים.

ת.ו.ש.ל.ב.ע